

Informatieblad over de Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking

In dit informatieblad

- *Aanleiding*
- *Hoofdpijnen van de wet*
- *Overzicht voorwaarden gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking*
- *Meer informatie*

Aanleiding

Veel criminaliteit komt voor rekening van veroordeelden die na hun vrijlating opnieuw een strafbaar feit plegen (recidivisten). Daarnaast leidt de terugkeer in de samenleving van tbs-gestelden en plegers van zeden- en zware geweldsdelicten regelmatig tot onrust en gevoelens van onveiligheid. Voor het kabinet zijn meer veiligheid, bescherming van slachtoffers en minder recidive topprioriteiten. Daarom wil het kabinet deze groep langer onder toezicht stellen en zo nodig levenslang kunnen monitoren. De wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking maakt dit mogelijk. Het parlement heeft de wet aanvaard. De datum waarop de wet in werking treedt is nog niet vastgesteld.

Hoofdpijnen van de wet

Doel van de wet is dat tbs-gestelden en zeden- en zware geweldsdelinquenten zo lang als nodig onder toezicht blijven staan en dat zij onder persoonsgerichte voorwaarden terugkeren in de samenleving. Bij terugvalgedrag en (dreigende) recidive kan zo direct worden ingegrepen.

Daartoe treft de wet de volgende maatregelen:

- De wettelijke maximumduur van negen jaar van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege bij de terbeschikkingstelling vervalt. (1).
- De minimumduur van de proeftijd van de bijzondere voorwaarden wordt gelijkgetrokken met de minimumduur van de proeftijd van de algemene voorwaarde van de v.i. Daarnaast wordt de mogelijkheid gecreëerd de proeftijd eenmalig te verlengen met ten hoogste 2 jaar. Bij zeden- en zware geweldsdelinquenten kan de proeftijd telkens met maximaal 2 jaar worden verlengd, mits het gedrag en/of het recidiverisico van de gedetineerde daar aanleiding voor geeft (2).
- Er wordt een nieuwe 'gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel' (GVM) geïntroduceerd. Deze maatregel wordt aansluitend aan het (definitief) eindigen van de tbs, de gevangenisstraf of de v.i. ten uitvoer gelegd (3).

(1) Laten vervallen wettelijke maximumduur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege bij de tbs-maatregel

Op dit moment is de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege bij de terbeschikkingstelling wettelijk genormeerd en bedraagt maximaal deze negen jaar. In sommige gevallen kan langer toezicht nodig zijn. Daarom komt de wettelijke maximumduur te vervallen. De nieuwe regeling geeft de rechter de mogelijkheid om de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege telkens met één of twee jaar te kunnen verlengen, zolang hij dat nodig acht. Dat gebeurt onder gelijktijdige verlenging van de tbs-maatregel. Hierdoor wordt langdurig toezicht door de reclassering mogelijk. Er kan dus nog meer maatwerk geboden worden.

Voor deze wetswijziging is overgangsrecht gemaakt. Dat overgangsrecht regelt dat de tbs-ers van wie de verpleging op het moment van inwerkingtreding van de wet al voorwaardelijk is beëindigd worden uitgezonderd. Voor die groep blijft de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging 9 jaar. Mocht iemand uit deze doelgroep de fout ingaan en de verpleging worden hervat, dan geldt de uitzondering niet meer voor een volgende voorwaardelijke beëindiging.

(2) Proeftijd bij de voorwaardelijke invrijheidstelling

Bij de v.i. geldt de algemene voorwaarde dat de veroordeelde gedurende minimaal één jaar geen strafbare feiten pleegt. Daarnaast kunnen bijzondere voorwaarden worden opgelegd om te werken aan gedragsverandering of de veroordeelde in zijn of haar vrijheid te beperken. Het gaat bijvoorbeeld om het volgen van een behandeling of een contactverbod. De proeftijd van de bijzondere voorwaarden die zijn verbonden aan de v.i. is nu in het uiterste geval gelijk aan de periode van v.i. In de nieuwe regeling vervalt dit onderscheid en wordt de duur van de proeftijd van bijzondere voorwaarden gelijkgesteld aan die van de algemene voorwaarde, dus tenminste één jaar, ook bij kortere vrijheidsstraffen. Vooral bij kortere vrijheidsstraffen is de v.i.-termijn nu vaak te kort om aan gedragsverandering te werken. Daarvoor ontstaat nu meer ruimte.

Verder heeft de rechter, op vordering van het Openbaar Ministerie, met de nieuwe regeling ook de mogelijkheid om de proeftijd bij de v.i. te verlengen. De hoofdregel is dat de rechter de proeftijd eenmaal kan verlengen met maximaal twee jaar. Voor zeden- en zware geweldsdelinquenten geldt dat de proeftijd telkens opnieuw met ten hoogste twee jaar kan worden verlengd. Verlenging van de proeftijd kan aan de orde zijn als er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde opnieuw een misdrijf begaat of als dit nodig is ter voorkoming van ernstig belastend gedrag van de veroordeelde richting slachtoffers of getuigen. Het recidiverisico en het gedrag van de veroordeelde kunnen dus aanleiding zijn om de proeftijd te verlengen.

Voor deze wetswijziging is geen overgangsrecht gemaakt. Daarmee is de wet van toepassing op iedereen die met v.i. is of gaat vanaf het moment dat de wet in werking is getreden.

(3) De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

In de wet wordt een nieuwe maatregel geïntroduceerd voor (voormalig) tbs-gestelden en zeden- en zware geweldsdelinquenten. De rechter kan als hij terbeschikkingstelling oplegt of een zeden- of zware geweldsdelinquent veroordeelt tot een gevangenisstraf daarnaast ook deze maatregel opleggen. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om zo lang als nodig is toezicht te kunnen houden op plegers van zeer ernstige misdrijven.

Wanneer een gevangenisstraf, v.i. of terbeschikkingstelling eindigt, beslist de rechter – op vordering van het Openbaar Ministerie – of de zelfstandige maatregel ten uitvoer moet worden gelegd. De rechter beoordeelt dan - op basis van de actuele omstandigheden en aan de hand van een advies van de reclassering met een risicotaxatie – of voldaan wordt aan de voorwaarden voor het (langer) onder toezicht houden van de betrokkene. Dat is het geval als er op dat moment een reële kans is op recidive of ter voorkoming van ernstig belastend gedrag tegenover slachtoffers of getuigen.

Bij de last tot tenuitvoerlegging van de zelfstandige maatregel stelt de rechter ook de voorwaarden vast die aan de maatregel worden verbonden en de looptijd van de maatregel. Hij heeft de mogelijkheid om de voorwaarden af te stemmen op de persoon van de dader en het door hem gepleegde strafbare feit. De voorwaarden behelzen het beperken van de bewegingsvrijheid en/of de beïnvloeding van gedrag. Bijvoorbeeld een locatie- of gebiedsverbod of een consumptieverbod van alcohol of drugs. Als wordt geconstateerd dat de veroordeelde gebaat is bij een behandeling, kan de rechter opname in een zorginstelling of een andere vorm van forensische zorg als voorwaarde stellen. De voorwaarden bij de zelfstandige maatregel zijn vergelijkbaar met die uit de v.i., de tbs met voorwaarden en andere voorwaardelijke kaders en het reclasseringstoezicht wordt op een vergelijkbare manier uitgevoerd.

De looptijd van de maatregel kan twee, drie, vier of vijf jaar bedragen. De rechter toetst na afloop van de opgelegde periode, wanneer het Openbaar Ministerie verlenging van de maatregel vordert, of de maatregel moet worden verlengd en zo ja voor welke duur. De totale duur van de maatregel is niet gebonden aan een wettelijk maximum. Door de periodieke rechterlijke toets is geborgd dat de maatregel niet langer voortduurt dan noodzakelijk en proportioneel is.

Houdt de veroordeelde zich niet aan de voorwaarden, dan kunnen die aangescherpt worden. Ook is dan hechtenis mogelijk. Tijdens deze hechtenis wordt de looptijd van de

zelfstandige maatregel tijdelijk opgeschort. Na afloop van de hechtenis loopt de tenuitvoerlegging van de maatregel door. Deze kan dan uiteraard ook weer worden verlengd. Per termijn van de zelfstandige maatregel bedraagt de totale duur van de hechtenis maximaal 6 maanden.

Overzicht bijzondere voorwaarden gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking

Hieronder een overzicht van de mogelijke bijzondere voorwaarden die kunnen worden opgelegd.

- Verbod op het gebruik van verdovende middelen of alcohol en de verplichting ten behoeve van de naleving van dit verbod mee te werken aan bloedonderzoek of urineonderzoek.
- Een verplichting van de veroordeelde zich te laten opnemen in een zorginstelling.
- Een verplichting zich onder behandeling te stellen van een deskundige of zorginstelling.
- Het verblijven in een instelling voor begeleid wonen of maatschappelijke opvang.
- Het deelnemen aan een gedragsinterventie.
- Een verbod om vrijwilligerswerk van een bepaalde aard te verrichten.
- Andere voorwaarden, het gedrag van de veroordeelde betreffende.
- Een locatieverbod- of gebod.
- Een contactverbod.
- Een meldplicht.
- Een beperking van het recht Nederland te verlaten (reisverbod).
- Een verhuisplicht of een verbod om zich in een bepaald gebied te vestigen.

Meer informatie

Meer informatie is te vinden op www.rijksoverheid.nl

Kamerstuk 33816, A

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking).